

De achteruitgang van de stootvogelstand

De achteruitgang van de vogelstand in het algemeen heeft mijn aandacht. Daar die pas goed merkbaar is geworden in de jaren vijftig, meen ik dat men ook de oorzaak moet zoeken bij eventuele ingrijpende veranderingen die zich in deze tijd voltrokken en invloed hadden op menu-, nest- en slaapgelegenheid. Met opzet noem ik een verhoogd afschot niet, daar ik bij mijn collega's een algemene tendens bemerk om maar niet alles neer te knallen, wat ze niet direct naar de zin is.

Zonder met een duidelijk antwoord klaar te staan wil ik toch enige punten en vragen noemen die zeer zeker in verband staan met het vogelleven.

1. Het verdwijnen van het akkermaalshout. Daar dit voor de bosexploitant geen enkel voordeel meer biedt, zal hij trachten zich hiervan te ontdoen. Hiermede verdwijnen dekking en nestgelegenheid en de vaak aan insectenleven rijke humuslaag.
2. Het opruimen van heggen en wallen in het z.g. boerenland. Hiermee verdwijnt ook weer nestgelegenheid en bescherming voor tal van dieren. Onder dieren in deze ook te verstaan prooidieren voor de vleeseter.
3. De sterke inkrimping van de akkerbouw en omschakeling op weidebe-
- drijven. Hiermede verdwenen diverse typische zaaddragende onkruiden, terwijl ook het insectenleven een verandering onderging.
4. De onkruidbestrijding met chemische middelen, waardoor steeds minder planten tot zaadvorming komen. Direct minder eten voor de kleinere vogels, indirect ook voor de stootvogels.
5. De uitbreiding van de bevolking en het toenemen van het gemotoriseerde vervoer hebben tot gevolg, dat steeds meer mensen recreatie zoeken in de natuur. Er verschijnen nu overal mensen waar dit vroeger slechts uitzondering was. Onder hen zijn er, die zich op de natuurstudie toeleggen en nesten en horsten proberen te vinden en ik betwijfel of dit altijd wel op een veilige afstand gebeurt.
6. Ingrijpende wijzigingen in het waterpeil voor vele streken (ruilverkaveling, door mechanisatie van bedrijven nu pas mogelijk, enz.).
7. Het gebruik van vergiften en insecticiden in de landbouw speelt een rol.
8. Het instellen van een premie op de *houtduiven* had m.i. tot direct gevolg dat er minder duiven in Nederland broedden, dus minder jonge en onervaren exemplaren. (Dat het

totaal aan premie-uitkeringen niet terugliep had mogelijk andere oorzaken).

9. Het bijna verdwijnen van de konijnenstand bracht wijziging in de plantengroei, naast de ontbreking van het konijn als prooidier.
10. De duurte van de jachtpatronen is oorzaak dat door jachtopzichters beslist minder *vlaamse gaaien* geschoten worden. Ook de *eksterstand* neemt toe. Komt dit doordat Faunabeheer minder royaal is met de uitbreiding van machtigingen voor schadelijk wild aan particulieren? Haalt de jeugd geen *eksternesten* meer uit?
11. Vleesetende vogels zijn slechts gedeeltelijke standvogels, vele trekken met de prooidieren mee. Wat gebeurt er met hen over de grenzen?
12. Het verdwijnen van knotwilgen, holle bomen, wijziging in boerderijbouw, mechanisatie in de landbouw, inpoldering IJsselmeer, verontreiniging van open waterwegen, enz. enz. Allemaal zaken die direct of indirect wel iets met onze vogelstand te maken hebben, maar die allemaal te herleiden zijn tot het ingrijpen van de mens, of het gevolg zijn van hetgeen nodig is voor het voortbestaan van de mens.

De mens, zoals hij zich uit in de moderne samenleving, verstoort het evenwicht in de natuur. Hij is, ongewild, de grootste belager van de fauna in al zijn vormen. Pas als men niet terugschrikt voor drastische maatregelen b.v. het verbieden van het gebruik van vergift in welke vorm ook in de landbouw, zou er iets bereikt kunnen worden. Maar ik geloof niet dat dit nu meer mogelijk zou zijn. Althans de eerste jaren zal een misoogst het gevolg zijn, voordat de natuur zijn evenwicht weer gevonden had. Dit is kwestie van miljarden en wie durft dat aan?

• *H. P. Noordam, jachtopzichter, Woudenberg (Utr.).*

Weer jonge visarenden in Schotland.

Naar George Waterston meldt zijn uit het nest bij Loch Garten in Schotland (dat verleden jaar door een storm verloren ging) op 25 juli drie jonge *visarenden* uitgevlogen. In het tweede nest kwamen ook dit jaar de eieren niet uit. Verleden jaar geschiedde dit evenmin en bij analyse bleken zij landbouwvergiften

te bevatten (Het Vogeljaar 1963, blz. 168). Een der dit jaar niet uitgekomen eieren wordt thans eveneens onderzocht. Een onderzoek, dat wordt ingesteld naar de stand van de *steenarend* in Schotland heeft tot nu toe vrij verontrustende resultaten opgeleverd, met een toenemend aantal gevallen van onvruchtbaarheid.

Nieuwe controleurs vogelwet

Na in april j.l. gehouden examens zijn aangesteld als onbezoldigd controleurs Vogelwet de heren: J. van den Berg, Wilhelminastraat 29, Weert; A. A. Blok, Boterdiepstraat 6 I, Amsterdam; J. de Boer, Pr. Bernhardstraat 12, Nieuwenhagen (L.); J. Bouman, Korenstraat 39, Kreileroord; O. J. B. Goldschmidt, Alph. Boostenstraat 28, Weert; H. J. de Groot, Tugelaweg 75, Amsterdam; G. Hanekamp, v. Maerlanthof 4, Harderwijk; D. van Heun, Mussenstraat 21, Amsterdam (N.); W. J. ter Keurs, Klikspaanweg 17, Leiden; Ir. J. L. Koolen, K. Doormanlaan 269, Rijswijk (Z.H.); P. Kraak, Ch. Leickertstraat 7 II, Amsterdam; G. L. H. van Mierlo, Ringbaan Oost 45, Weert; J. van de Nieuwegiessen, K. de Stoutestraat 15, Hellevoetsluis; A. Spek, Wildbaan 41, Rotterdam-24; J. Vons, Joh. Drogersdijk 34, Den Haag; A. A. Wetemans, Rh. Feithlaan 107, Den Haag; J. N. de Wit, Tesselschadelaan 15, Uithoorn; A. B. L. M. Wittgen, Hogeschoollaan 232, Tilburg; B. J. Wittgen, Boutenslaan 22, Eindhoven; C. Zuijderlanddijn, Vlierstraat 32, Katwijk aan Zee en W. Zwanenburg, Weth. D. Ouwestraat 20, Katwijk aan Zee.

Lange zang van de snor

Op 18 april 1964 hoorden wij op de Reeuwijkse plassen een *snor* 3 min. en 40 sec. aan één stuk zingen. Even later haalde dezelfde vogel zelfs een tijd van 5 min. 45 sec. Ook nadien hoorden wij nog vaak *snorren*, die langer dan 2 min. (volgens de „Vogelgids” de duur van de zang van de *langer* zingende *sprinkhaanrietzanger*) zongen. Enkele vastgelegde tijden voor de *snor* zijn: Knardijk 4 min.; Reeuwijk 3 min. 35 sec.; Nieuwkoop 5 min. 10 sec., 6 min. 15 sec., 7 min. 10 sec. en enkele keren 2—3 min. Nog opgemerkt kan worden dat de meeste lange tijden na zonsondergang werden gehoord.

• *J. den Held/F. te Boekhorst, De la Reylaan 25, Gouda.*

Onderzoek voorkomen sperwer

Bij een eerste oriëntering omtrent de stand van de *sperwer* bleek dat ook deze soort, evenals de *havik*, sterk is achteruit gegaan. Aangezien de *sperwer* nog steeds als een vrij algemene soort te boek staat en zijn levenswijze in het zomerseizoen nogal verborgen pleegt te zijn, bleef deze sterke teruggang tot nu toe betrekkelijk onopgemerkt. De laatst gepubliceerde schattingen omtrent de stand van de *sperwer* zijn dan ook zeker veel te hoog. Het lijkt daarom gewenst ook over de *sperwer* nauwkeurige gegevens te verzamelen. In samenwerking met het RIVON, vraagt ondergetekende daarom dringend de volgende gegevens:

1. Waar en in welke aantallen zijn u dit jaar broedgevallen van de *sperwer* bekend geworden? Hoe waren de resultaten (aantal uitgevlogen jongen)?
2. Zijn u broedgevallen bekend uit voorgaande jaren? Op welke plaats? Wat waren daarvan de resultaten? (Vooral gegevens uit de laatste 10 jaren zijn van veel belang).
3. Wat waren de oorzaken van het mislukken van broedsels?

Het is van veel belang, dat een overzicht zo snel mogelijk kan worden opgesteld, waaruit volgt dat spoedige toezending van gegevens gewenst is. Een eventueel rapport zal aan berichtgevers worden toegezonden. Het spreekt vanzelf dat bij publicatie nauwkeurige vermelding van de broedplaatsen achterwege zal blijven.

• C. F. v. Beusekom, Ed. v. Beinumstraat 35, Leiden.

Gegevens gevraagd over lepelaars

Omdat de *lepelaar* in Nederland achteruit gaat is het RIVON, op verzoek van „Vogelbescherming”, begonnen met onderzoek naar de fourageerplaatsen en de voedselgewoonten van deze soort.

Behalve dit ecologische onderzoek, hoopt men tevens een inzicht te verkrijgen in de populatiegrootte en de populatiesamenstelling van de Nederlandse *lepelaars*. Daarvoor is telling van het aantal vogels in de kolonie alleen niet voldoende, daar er zich, op elk uur van de dag, grote aantallen *lepelaars* buiten de kolonies bevinden. Voor een belangrijk deel

kunnen dat vogels zijn die in dat jaar geen enkele band met een broedkolonie hebben.

Een telling over een aantal jaren is slechts dan te verwezenlijken, indien u uw lepelaarwaarnemingen aan ons wilt toezenden. Wij verzoeken u dit te doen aan de hand van de volgende vragen:

Waar zag u nà 1945 *lepelaars* (*plaats en gemeente*) buiten de broedkolonies van het Naardermeer, het Zwanenwater en Texel?

Op welke data, op welk tijdstip, nauwkeurige tijd of tijds aanduiding als zonsopgang, zonsondergang, voormiddag, namiddag enz.) en in welke aantallen?

Heeft u kunnen waarnemen uit welke richting deze vogels kwamen aanvliegen en in welke richting zij weer wegvlogen? Bij het laatste deel van deze vraag eventueel vermelden of dit kwam door rustverstoring in het gebied, misschien wel door uw eigen aanwezigheid.

Heeft u de vogels daar zien fourageren of kreeg u de indruk dat zij daar kwamen om te overtijen? Voor het Waddengebied en de zeegaten in Zuid-Holland en Zeeland, is het belangrijk te vermelden of de waarneming werd gedaan tijdens hoog of laag water.

Aanvullende gegevens over voedselkeus, gedrag en terreintype (b.v. opspuiterrein, baggerstortterrein, ondergelopen grasland enz.) zijn welkom.

De resultaten van dit populatieonderzoek hopen we t.z.t. in dit blad te publiceren.

• E. P. R. Poorter, Parkstraat 12, Baarn

Bescherm zwaluwen tegen ventilatoren

In het „Overijssels Landbouwblad” vestigt P. B. Jansen er de aandacht op, dat zwaluwen vaak gedood worden door de ventilatoren, die men thans vaak in schuren en stallen aantreft. De heer Jansen schrijft: „De zwaluwen kunnen de propellerbladen niet zien en willen door het gat naar binnen vliegen. Als U een ventilator aanbrengt en de bladen met een helle kleur aan voor- en achterkant verft of de ventilator afzet met gaas lopen de zwaluwen in elk geval dit gevaar niet.” Een advies, dat wij gaarne onder de aandacht van onze lezers brengen.

• Overijss. Landbouwblad, 31 juli 1964.